

Příklady dopadů využití ochranné doby na splácení úvěru v souvislosti s pandemií COVID-19

Předpis

- zákon č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (**ZCOVID**)

Ustanovení

- § 4 a § 5 ZCOVID

Otázka č. 1

Spotřebitel 1. ledna 2020 uzavřel smlouvu o úvěru, ve které se zavázal úvěr splatit v deseti měsíčních splátkách s první splátkou v polovině ledna 2020 a poslední splátkou v polovině října 2020 s úrokem odpovídajícím úrokové sazbě 12 % p. a. Potom, co uhradil první čtyři splátky (za leden až duben 2020), spotřebitel usoudil, že se vlivem COVID-19 dostal do finančních potíží, a úvěrujícímu proto ještě na konci dubna 2020 oznámil, že má v úmyslu využít ochrannou dobu do 31. října 2020 ve smyslu § 4 ZCOVID. Jaké důsledky na splácení a úrokovou sazbu uvedeného úvěru bude mít aplikace ZCOVID?

Odpověď
29. 5. 2020

Spotřebiteli v uvedeném modelovém příkladu zbývá v době oznámení o ochranné době ve smyslu § 4 ZCOVID, tj. v dubnu 2020, uhradit šest splátek (květen, červen, červenec, srpen, září a říjen; splátku k 15. dubnu spotřebitel uhradil). Na základě oznámení na konci dubna 2020 začíná podle § 4 písm. a) ZCOVID běžet od 1. května do 31. října ochranná doba. Ochranná doba má podle § 5 odst. 1 ZCOVID ten účinek na závazky spotřebitele, že o délku ochranné doby se odkládá čas plnění peněžitých dluhů úvěrovaného vůči úvěrujícímu ze smlouvy o úvěru. Délka odkladu běží od 1. května do 31. října 2020, tj. šest měsíců¹. Každá splátka se proto na základě § 5 odst. 1 ZCOVID odkládá o šest měsíců následovně:

- splátka k 15. květnu 2020 → nově splatná k 15. listopadu 2020;
- splátka k 15. červnu 2020 → nově splatná k 15. prosinci 2020;
- splátka k 15. červenci 2020 → nově splatná k 15. lednu 2021;
- splátka k 15. srpnu 2020 → nově splatná k 15. únoru 2021;
- splátka k 15. září 2020 → nově splatná k 15. březnu 2021;
- poslední splátka původně splatná k 15. říjnu 2020 → nově splatná k 15. dubnu 2021.

¹ V této i dalších odpovědích ČNB zohlednila východisko uvedené v důvodové zprávě (DZ) k ZCOVID, která v souvislosti s počítáním délky ochranné doby stanoví, že „[c]ílem je, aby... se splátky stanovené např. k 15. dni daného měsíce odsunuly o celé měsíce...“. Zákonodárce záměr odkládat splátky o délku ochranné doby v celých měsících explicitně vyjádřil v DZ opakovaně. Pro úvěrující i úvěrované by toto řešení mělo být jednoduché a transparentní. Přesto není zcela vyloučen výklad vycházející výlučně z textu ustanovení § 5 odst. 1 ZCOVID a spočívající v tom, že délka ochranné doby není určena celými měsíci, ale přesným počtem dnů.

Jelikož je úvěrovaný spotřebitelem, se kterým si úvěrující sjednal úrokovou sazbu 12 % p. a., vzniká úvěrujícímu právo podle § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID na úrok určený zápujční úrokovou sazbou ve výši repo sazby² vyhlášené ČNB zvýšenou o 8 procentních bodů. Právo na takto určený úrok ale úvěrujícímu vzniká jen za dobu trvání ochranné doby do 31. října 2020 a jeho splatnost se řídí § 5 odst. 4 písm. a) ZCOVID, který stanoví, že úrok je splatný po splnění všech peněžitých dluhů, jejichž čas plnění byl odložen. Ve splátkách od listopadu 2020 (původně květen 2020) do dubna 2021 (původně říjen 2020) spotřebitel hradí smluvně sjednaný úrok odpovídající sazbě 12 % p. a.

Otázka č. 2

Spotřebitel 1. ledna 2020 uzavřel smlouvu o úvěru, ve které se zavázal úvěr splatit v devíti měsíčních splátkách, s první splátkou v polovině ledna 2020 a poslední splátkou v polovině září 2020, s ročním úrokem ve výši 7 % p. a. Po tom, co uhradil první čtyři splátky (za leden až duben 2020), spotřebitel usoudil, že se vlivem COVID-19 dostal do finančních potíží, a úvěrujícímu proto ještě na konci dubna 2020 oznámil, že má v úmyslu využít ochrannou dobu do 31. října 2020 ve smyslu § 4 ZCOVID. Jaké důsledky na splácení a úrokovou sazbu uvedeného úvěru bude mít aplikace ZCOVID?

Odpověď
29. 5. 2020

Spotřebiteli v uvedeném modelovém příkladu zbývá v době oznámení o ochranné době ve smyslu § 4 ZCOVID v dubnu 2020 uhradit pět splátek (květen, červen, červenec, srpen a září, splátku k 15. dubnu spotřebitel uhradil). Na základě oznámení v dubnu 2020 začíná podle § 4 písm. a) ZCOVID běžet od 1. května do 31. října ochranná doba. Podle § 5 odst. 1 ZCOVID se o délku ochranné doby odkládá čas plnění peněžitých dluhů úvěrovaného, tj. splátky od května do září 2020. Každá splátka se na základě § 5 odst. 1 ZCOVID odkládá o šest měsíců. I když tedy měl být úvěr původně již zaplacením splátky za září 2020 celý splacený, úvěrující nemůže po spotřebiteli požadovat splátku dříve než v listopadu 2020, neboť ochranná doba trvá do 31. října 2020. Spotřebitel tedy splátky hradí následovně:

- splátka k 15. květnu 2020 → nově splatná k 15. listopadu 2020;
- splátka k 15. červnu 2020 → nově splatná k 15. prosinci 2020;
- splátka k 15. červenci 2020 → nově splatná k 15. lednu 2021;
- splátka k 15. srpnu 2020 → nově splatná k 15. únoru 2021;
- poslední splátka původně k 15. září 2020 → nově splatná k 15. březnu 2021.

² Aktuální výše repo sazby i její historický vývoj jsou [zveřejněny na webu ČNB](#).

Jelikož je úvěrovaný spotřebitelem, se kterým si úvěrující sjednal úrokovou sazbu 7 % p. a., uplatní úvěrující za dobu od 1. května do 31. října tento smluvní úrok, neboť smluvní úrok je podle § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID nižší než úrok určený zápůjční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené ČNB zvýšené o 8 procentních bodů. Splatnost úroku naběhlého během ochranného období se řídí § 5 odst. 4 písm. a) ZCOVID, který stanoví, že úrok je splatný po splnění všech peněžitých dluhů, jejichž čas plnění byl odložen. Stejný smluvní úrok se uplatní i na období zbylých splátek nově splatných od listopadu 2020 do března 2021, tj. období od 1. listopadu 2020 do 15. března 2021, jelikož je to úrok, který si obě strany úvěrové smlouvy dobrovolně ujednaly.

Otázka č. 3

Spotřebitel 1. ledna 2020 uzavřel smlouvu o úvěru ve výši 1.000.000 Kč, ve které se zavázal dne 30. září 2020 splatit jistinu navýšenou o úrok ve výši 100.000 Kč v jedné splátce v celkové výši 1.100.000 Kč. Úvěrovaný úvěrujícímu na konci dubna 2020 oznámil, že má v úmyslu využít ochrannou dobu do 31. října 2020 ve smyslu § 4 ZCOVID. Jaké důsledky na splácení uvedeného úvěru bude mít aplikace ZCOVID?

Odpověď
29. 5. 2020

Na základě oznámení v dubnu 2020 začíná podle § 4 písm. a) ZCOVID běžet od 1. května do 31. října 2020 ochranná doba. Plnění ze všech peněžitých dluhů, která spadají do ochranné doby, jsou podle § 5 odst. 1 ZCOVID odložena o délku ochranné doby. Úvěrující si s úvěrovaným ujednali splacení úvěru v jediné splátce. Ochranná doba má délku 6 měsíců a splatnost dohodnuté splátky úvěrujícímu k 30. září 2020 se proto odkládá o 6 měsíců na 30. března 2021.

Ustanovení § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID se aplikuje i na úrok vyjádřený peněžitou částkou splatnou jednorázově.³ Podle § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID za dobu trvání ochranné doby vzniká úvěrujícímu právo na úrok, který v případě úvěrovaného, který je spotřebitelem, odpovídá úroku určenému zápůjční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené ČNB zvýšené o 8 procentních bodů, nebyl-li sjednán úrok nižší. S přihlédnutím k tomu, že v uvedeném příkladu si strany sjednaly úrok ve výši 100.000 Kč za období 9 měsíců, tj. strany si sjednaly efektivní úrokovou sazbu ve výši 13,33 % p. a., vzniká úvěrujícímu za dobu trvání ochranné doby, tj. od 1. května do 31. října 2020, právo na zákonný úrok

³ DZ k § 5 odst. 3 ZCOVID.

podle § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID, neboť zákonný úrok je k datu odpovědi nižší než úrok smluvní.

V době od 1. ledna 2020 do 30. dubna 2020 má úvěrující právo na smluvní úrok. Stejně tak v době od 1. listopadu 2020 do 30. března 2021 se uplatní podmínky, které si strany ve vztahu k úroku smluvily – úvěrujícímu náleží úrok započtený v původně dohodnuté jednorázově splátce k 30. březnu 2021. Jelikož je úrok naběhlý za trvání ochranné doby splatný jednorázově v termínu, který vyplynul z posunu splátky o trvání ochranné doby,⁴ navýší se na základě § 5 odst. 4 písm. a) ZCOVID tato jediná splátka úvěru s datem splatnosti k 30. březnu 2021 o úrok, na který úvěrujícímu vzniklo právo za trvání ochranné doby.

Otázka č. 4

Spotřebitel 1. ledna 2020 uzavřel smlouvu o úvěru ve výši 1.000.000 Kč, ve které se zavázal dne 30. září 2020 úvěr splatit v jedné splátce navýšené o úrok ve výši 10 % p. a. k datu splacení. Úvěrovaný úvěrujícímu na konci dubna 2020 oznámil, že má v úmyslu využít ochrannou dobu do 31. října 2020 ve smyslu § 4 ZCOVID. Jaké důsledky na splacení a úrokovou sazbu uvedeného úvěru bude mít aplikace ZCOVID?

Odpověď
29. 5. 2020

Úvěrující si s úvěrovaným ujednali splacení úvěru v jediné splátce. Ochranná doba má délku 6 měsíců a splatnost dohodnuté splátky úvěrujícímu k 30. září 2020 se proto podle § 5 odst. 1 ZCOVID odkládá o délku ochranné doby, tj. 6 měsíců, na 30. března 2021.

Jelikož je úvěrovaný spotřebitelem, řídí se úrok za dobu ochranné doby, tj. od 1. května do 31. října 2020, ustanovením § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID. S přihlédnutím k tomu, že si strany sjednaly úrokovou sazbu 10 % p. a., která je k datu odpovědi vyšší než úrok určený zápujční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené ČNB zvýšené o 8 procentních bodů, uplatní se v souladu s § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID pro období ochranné doby od 1. května do 31. října 2020 tento nižší zákonný úrok.

V době od 1. listopadu 2020 do 30. března 2021 se uplatní podmínky, které si strany ve vztahu k úroku smluvily – úvěrujícímu náleží za toto období smluvní úrok odpovídající úrokové sazbě 10 % p. a.

⁴ DZ k § 5 odst. 4 ZCOVID.

Otázka č. 5

Spotřebitel 1. ledna 2020 uzavřel smlouvu o úvěru ve výši 1.000.000 Kč, ve které se zavázal dne 30. prosince 2021 úvěr splatit v jedné splátce navýšené o úrok ve výši 10 % p. a. k datu splacení. Úvěrovaný úvěrujícímu na konci dubna 2020 oznámil, že má v úmyslu využít ochrannou dobu do 31. října 2020 ve smyslu § 4 ZCOVID. Jaké důsledky na splácení a úrokovou sazbu uvedeného úvěru bude mít aplikace ZCOVID?

Odpověď
29. 5. 2020

Úvěrující si s úvěrovaným ujednali splacení úvěru v jediné splátce. Ochranná doba s trváním od 1. května 2020 do 31. října 2020 má celkovou délku 6 měsíců. Jelikož se podle § 5 odst. 1 ZCOVID odkládá čas plnění dluhů o délku ochranné doby, tj. 6 měsíců, odloží se splatnost původně dohodnuté splátky úvěrujícímu k 30. prosinci 2021 o 6 měsíců. Jedním z účinků aplikace ochranné doby na základě § 5 odst. 1 ZCOVID na dotčený spotřebitelský úvěr tak bude změna splatnosti úvěru z 30. prosince 2021 na 30. června 2022.

Strany si sjednaly úrokovou sazbu 10 % p. a., která je k datu odpovědi vyšší než úrok určený zápůjční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené ČNB zvýšenou o 8 procentních bodů. S ohledem na § 5 odst. 3 písm. a) ZCOVID se pro období ochranné doby od 1. května do 31. října 2020 uplatní tento nižší zákonný úrok. Splatnost tohoto úroku, o který se za dobu ochranného období navýší původně dohodnutá splatná částka, se řídí § 5 odst. 4 písm. a) ZCOVID, který stanoví, že úrok je splatný po splnění všech peněžitých dluhů, jejichž čas plnění byl odložen.

V obdobích mimo ochrannou dobu od 1. ledna 2020 do 30. dubna 2020 a od 1. listopadu 2020 do 30. června 2022 má úvěrující právo na smluvní úrok.

Povaha
odpovědi

Tato odpověď vyjadřuje názor pracovníků České národní banky. Soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor.

Kontaktní
osoba:

David Vyhnálek, david.vyhnalek@cnb.cz
Dominik Moškvan, dominik.moskvan@cnb.cz

Datum:

29. 5. 2020